

Naturvernforbundet

Hardanger

Til Ullensvang kommune

postmottak@ullensvang.kommune.no

Kopi: gunnvor.s.medhus@ullensvang.kommune.no; ole.jorgen.jondahl@ullensvang.kommune.no;

harald.sandvik@ullensvang.kommune.no; pf@naturvernforbundet.no

(sendes kun elektronisk pr. epost)

Kvam, 18.03.2026

Langedalsvegen AS, ulovlighetsoppfølging

Formålet med dette skrivet er å klargjøre de rettslige kravene til saksbehandlingen i Langedalssaken, sett fra Naturvernforbundet Hardanger (NH) sin side. Norges Naturvernforbund har rettslig klageinteresse i saken, og vil tale naturens sak. Skrivet bygger på møtereferat mellom kommunen og tiltakshaver som NH omsider fikk innsyn i, samt en vurdering av KU-plikt for mindre tiltak i LNF-områder, i tillegg til kommunens forhåndsvarsel i ulovlighetsoppfølgingsaken. Det legges særlig vekt på at kommunen ikke kan ta utenforliggende hensyn eller tillate seg «bondefange» (ref. møtereferatet), og at saksbehandlingen må følge gjeldende lovverk og forskrifter.

Saksbehandlingsregler: Forvaltningskompetanse og lovkrav

Kommunen har en selvstendig plikt til å sikre at saksbehandlingen er i tråd med plan- og bygningsloven, KU-forskriften og forvaltningsloven. Det innebærer at beslutninger skal bygge på korrekt og relevant faktum, og at vurderinger må være forankret i loven. Kommunen skal ikke legge vekt på utenforliggende hensyn, som muntlige tillatelser eller tidligere uformelle praksiser, og kan heller ikke la seg «bondefange» av uformelle uttalelser eller press fra tiltakshaver eller andre involverte parter. Rådmannens uttalelse om at vedtaket må «stå seg» i forhold til lovverket, understreker dette kravet.

NH legger til grunn at med referatets side 2, 4. avsnitt «*Rådmannen sier at dersom kommunen har gitt tillatelse muntlig eller i en e-post så er vi bondefanget av det*» menes at kommunen ikke er bundet av eventuelle «tillatelser» som er gitt i saken uten formelle og lovlige vedtak, utferdiget på grunnlag av en forsvarlig saksbehandling.

Det vil ligge utenfor forvaltningsorganets avtalekompetanse å gjøre avtaler som er i strid med lovverket. NVH er helt enig med kommunen at tiltaket slik det fremstår i 2026 ikke kan unntas søknadsplikt, både fordi tiltaket må defineres som «veg» etter pbl. § 20-1 bokstav l, jfr. § 20-2. og at tiltaket ikke er unntatt søknadsplikt som «mindre tiltak» etter byggesaksforskriftens § 4.1.

Konsekvensutredningsplikt: Rettslig vurdering og terskel

Reglene om KU-plikt for mindre tiltak i LNF-områder følger av KU-forskriften (F21.06.2017 nr 854), særlig vedlegg II og forskriftens § 4. Terskelen for utredningsplikt er om tiltaket kan få «*vesentlige*

virksomheter for naturmangfold eller andre viktige miljøhensyn». Selv om tiltaket ikke er stort nok til automatisk utredningsplikt, skal det konsekvensutredes dersom det ikke kan utelukkes at tiltaket kan få vesentlige virkninger for naturmangfold eller miljø. Vurderingen er konkret og skal dokumenteres av ansvarlig myndighet. Det er ikke adgang til å fravike KU-plikt basert på økonomiske hensyn, for eksempel hvor tiltakshaver ikke har økonomi eller vilje til å finansiere det..

Ansvarlig myndighet skal vurdere type aktivitet, tekniske løsninger, varighet, lokalisering, lokalitetens egenskaper og økosystem, samt om effektene er kjent eller det mangler tilstrekkelig kunnskap. Saksbehandlingsfeil, herunder manglende eller mangelfull konsekvensutredning, kan føre til ugyldighet dersom det har betydning for vedtakets grunnlag.

NH er av den klare oppfatning at et tiltak av denne karakter i dette LNF-området må konsekvensutredes. Området er ikke kartlagt med tanke på naturverdier, samtidig som det for eksempel finnes en villreinstamme i området. Villreinstammen er observert på Seljestadjellet de senere år, og hvor det også er gjort tiltak for å verne stammen mot unødig forstyrrelser, herunder at skiløype til Kyrkjenuuten enkelte år ikke er kjørt opp.

Vurdering av møtoreferat: Kommunens anbefalinger og tiltakshavers respons

Møtoreferatet viser at kommunen har anbefalt tiltakshaver å bestille forhåndskonferanse for å avklare nødvendige krav og videre prosess. Det fremgår at Langedalsvegen AS ønsker å finne en løsning uten rettssak, og vil følge kommunens anbefaling om å søke byggetillatelse i ettertid. Kommunen har tydelig formidlet at det er viktig å følge lovverket, og at administrativt møte og forhåndskonferanse skal sikre forsvarlig saksbehandling. Det er videre presisert at det er tiltakshavers ansvar å dokumentere hvor målinger er tatt og å utarbeide en byggesøknad som oppfyller lovens krav.

NH vil understreke at forvaltningen ikke har ikke adgang til å fravike saksbehandlingsreglene av hensyn til tiltakshavers økonomiske vurderinger eller historiske forhold. Kommunen skal kun legge til grunn det som er relevant for saken etter gjeldende rett.

Naturvernforbundet Hardanger reagerer på referatets siste avsnitt *Oppfølging: Partene er enige om å arbeide for å finne løsning.* Det er ikke kommunens oppgave å skulle finne en løsning på saken, det er langt utenfor den veiledningsplikten et forvaltningsorgan har etter forvaltningslovens § 11. Særlig gjelder det hvis den omforente oppfølgingen skal leses ihht. referatets side 1, 3. og 4. avsnitt. *Hvis det er slik at veien er å søke om byggetillatelse i ettertid og at det går greit for seg, så ønsker Langedalen å gå den veien. I forhold til tilsynsrapporten så åpner den for å søke byggetillatelse i ettertid, så det er anbefalt fra kommunens side å gjøre det.*

Forvaltningsorganet skal gi veiledning som gjør det mulig for private parter å ivareta sine interesser, men skal ikke opptre som advokat, talsperson eller fullmektig for den private. Veiledningen skal være tilpasset organets kapasitet og den enkeltes behov, men ikke så omfattende at forvaltningen tar over ansvaret for partens sak eller gir strategisk rådgivning. Dette følger av NOU 2019:5. Plikten til å gi veiledning er mer begrenset overfor profesjonelle aktører og personer med advokatbistand enn overfor ikke-profesjonelle og ressursvake parter. I saker med flere parter og motstridende interesser skal veiledningen gis på en måte som ikke gir grunn til å tvile på organets objektivitet. Forvaltningen må unngå å gi forhåndsuttalelser eller tilsagn om myndighetsutøvelse.

I denne saken er det klart motstridende interesser, derfor denne klargjøring i nærværende skriv.

Avsluttende merknader

Kommunen og tiltakshaver må beslutte den videre prosess. En eventuell ettertidig byggesøknad må vurderes og saksbehandles ihht. de saksbehandlingsfrister som gjelder, men det er allerede noen år siden vegen ble etablert. Det i seg selv er ikke grunnlag for kommunen å se «enkler» på saksforholdet, søknadsplikt etter plan- og bygningsloven er ikke underlagt foreldelse.

NH mener tiltaket må tilbakeføres slik det var. NH legger merke til at tiltakshaver hele tiden refererer til 2014 som året tiltaket ble gjort. Dette er feil, tiltaket ble i det vesentlig utført i 2021.

NH ønsker tilsendt all løpende korrespondanse i saken, herunder den orientering som tiltakshaver måtte ha sendt kommunen etter den fristen til 15. mars 2026 som kommunen bestemte i forhåndsvarselet.

Naturvernforbundet Hardanger vil minne om to temmelig like saker fra hhv. Voss og Ullensvang kommuner, som må anses som referansesaker, og som begge er referert i Hardanger Folkeblad:

Voss ski- og tursenter opparbeidet skiløype uten byggetillatelse, som ble ulovlighetsvurdert i 2023:

[Voss, Natur | Gjorde ulovleg inngrep i verna område. No må Voss ski- og tursenter tilbakeføra terrenget](#)

I hyttefeltet Heiane på Mælen dokumenterte Ullensvang kommune inngrep som var i strid med plan- og bygningsloven i 2024:

[Jondal, Herand | Ullensvang kommune pålegg retting, men legg bort varsla tvangsmulkt](#)

NH kommer til å følge prosessen videre.

Kopi av dette skrivet sendes også Kontrollutvalget i Ullensvang kommune. NH mener at både det forhold at referatet ble unntatt offentlighet, først med hjemmel i offentlighetslovens § 5, 1. ledd, så senere endret til § 14, deretter gjort offentlig etter utfyllende klage fra NH, og referatets materielle innhold i forhold til forvaltningsorgans objektivitet og veiledningsnivå, tilsier at kommunens kontrollorgan bør varsles, særlig når kontrollorganet likevel skal undersøke saken nærmere.

De nevnte forholdene tyder ikke på at kommunen bestreber seg på den åpenhet som offentlighetsloven har som utgangspunkt, og den objektivitet forvaltningen skal bestrebe.

Med hilsen

Naturvernforbundet Hardanger (NH)

Klaus Rasmussen

Leder